

Sygn. akt I C 989/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2019r.

Sąd Rejonowy w Świdnicy I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSR Maja Snopczyńska

Protokolant Agnieszka Żąbkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2019 r. w Świdnicy

sprawy z powództwa **Z. M.**

przeciwko (...) **SA w W.**

o zapłatę kwoty 67.736,58 zł

I. powództwo oddała;

II. nie obciąża powódki kosztami procesu.

Sygn. akt I C 989/18

UZASADNIENIE

Powódka Z. M. wniosła o zasądzenie od strony pozwanej (...) SA w W. kwoty 67.736,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnieni od dnia 1 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty, a także zasądzenia kosztów procesu. W uzasadnieniu powódka wskazała, że zawarła u notariusza P. R. umowy sprzedaży i darowizny nieruchomości, notariusz pouczył powódkę, że na skutek zawarcie kolejnych umów powódka nie będzie objęta obowiązkiem zwrotu bonifikaty; ostatecznie prawomocnym wyrokiem zasądzono od powódki na rzecz Gminy Miejskiej D. kwotę 36.733,34 zł zwrotu bonifikaty wraz z odsetkami i kosztami procesu; z uwagi na błędne pouczenie powódka poniosła szkodę i dochodzi tej kwoty od ubezpieczyciela. Na żadaną kwotę składają się 36.733,34 zł należności głównej, 15.698,72 zł skapitalizowanych odsetek, 9.037 zł kosztów procesu, 1.350 zł kosztów zastępstwa w egzekucji, 3.977,98 zł opłaty egzekucyjnej i 919,54 zł podatku VAT.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu podniosła zarzut przedawnienia roszczenia, wskazując, że powódka wywodzi swoje roszczenie z wyroków, gdzie roszczenie w dacie ich wniesienia było przedawnione; przyznała, że notariusz P. R. posiadał ubezpieczenie OC u strony pozwanej w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku; jednak odpowiedzialnością jest objęta odpowiedzialność cywilna notariusza za szkody wyrządzone podczas wykonywania czynności notariusza, zgodnie z przepisami kc muszą wystąpić łącznie wszystkie przesłanki – wina notariusza za powstanie szkody, fakt powstania szkody i jej wysokość oraz związek przyczynowy pomiędzy powstaniem szkody a zachowaniem dłużnika; nie zaszła żadna z przesłanek odpowiedzialności, nie można dopatrzeć się jakiegokolwiek działania notariusza, które byłoby sprzeczne z powszechnie obowiązującymi normami, akt notarialny został sporządzony prawidłowo, zgodnie z wolą stron i stanem prawnym, zwłaszcza że notariusz nie ma obowiązku doradztwa czy analizowania ekonomicznej trafności transakcji, gdyż działalność notariusza nie polega na doradztwie prawnym.

W toku postępowania Sąd ustalił

następujący stan faktyczny:

Notariusz P. R. był ubezpieczony przez pozwaną w zakresie OC notariuszy w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku.

DOWÓD: polisa k. 41

Powódka jako pełnomocnik swojej siostry S. K. w dniu 10 lipca 2008 roku w Kancelarii Notarialnej w Ś. przed notariuszem P. R. dokonała darowizny nieruchomości – lokalu mieszkalnego położonego na Osiedlu (...) w D. (który wcześniej nabyła od Gminy D.) na swoją rzecz. Następnie w tym samym dniu darowała tę nieruchomość swojej córce A. K.. Wartość nieruchomości określono na kwotę 38.000 zł.

DOWÓD: akt notarialny z 10 VII 2008r k. 8-9

akt notarialny z 10 VII 2008r k. 10-11

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2016 roku Sąd Rejonowy w D. zasądził od Z. M. na rzecz Gminy Miejskiej D. kwotę 36.733,34 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu – 6.637 zł. w uzasadnieniu Sąd wskazał, że w dniu 5 marca 2008 roku Gmina Miejska D. sprzedała dotychczasowemu najemcy S. K. w imieniu której działała Z. M. lokal nr (...) w budynku na Osiedli (...) w D.; cena – 37.773 zł została pomniejszona o 1890,13 zł zwrotu kaucji mieszkaniowej i cena ta została obniżona o 85% z tytułu jednorazowej zapłaty, tym samym do zapłaty pozostało 5.383,93 zł; Z. M. uzyskała u notariusza P. R. informację, że jeżeli dokona dwóch umów darowizny – pomiędzy jej siostrą a nią i następnie pomiędzy nią a córką A. K. to nie będzie obowiązana do zwrotu bonifikaty udzielonej pierwotnemu nabywcy; takie umowy darowizny zostały zawarte w dniu 10 lipca 2018 roku. Następnie 11 kwietnia 2012 roku A. K. sprzedała nieruchomość za 81.000 zł; Gmina wniosła o zasądzenie zwrotu kwoty udzielonej bonifikaty na podstawie art. 68 ustawy o gospodarce nieruchomościami z uwagi na zbycie lokalu przed upływem 5 lat od dnia nabycia; sąd uznał, że pozwaną obciąża obowiązek zwrotu bonifikaty, na podstawie art. 68 ustawy o gospodarce gruntami jako osobę bliską, która nabyła i zbyła lokal po 21 X 2007 roku.

Wyrokiem z dnia 3 listopada 2016 roku Sąd Okręgowy w Ś. oddalił apelację.

DOWÓD: wyrok z 28 IV 2016r z uzasadnieniem w aktach (...) SR w D.k.63, 68-73

wyrok z 3 XI 2016r z uzasadnieniem k. 12-30

Powódka zwróciła się do strony pozwanej o zapłatę odszkodowania wynikającą z błędnego pouczenia przez notariusza. W toku składanych wyjaśnień pismem z dnia 30 listopada 2016 roku notariusz P. R. wyjaśnił, że wg jego wiedzy – opierając się na uchwale SN z 6 XI 2002 roku (III CZP 59/02) na chwilę sporządzona aktu notarialnego oczywistym było, że powódka nie będzie zobowiązana do zwrotu bonifikaty, gdyż taka jest wykładnia tego przepisu stosowana przez sądy, zaś sama Gmina po złożeniu w 2013 roku wyjaśnień przez notariusza nie żądała od powódki zwrotu bonifikaty, lecz uczyniła to dopiero w 16 stycznia 2016 roku, kiedy zmieniło się orzecznictwo sądów w tym zakresie, nie widzi po swojej stronie braku należytej staranności i cała sytuacja spowodowana jest zmianą linii orzeczniczej.

Strona pozwana w toku likwidacji szkody odmówiła wypłaty świadczeń odszkodowawczych.

DOWÓD: akta szkodowe płyta CD k. 76

Pisma (...) k. 35-37

W tak ustalonym stanie faktycznym

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest bezzasadne.

Rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie oparto na przepisach Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny (Dz. U. z dnia 18 maja 1964 roku, Nr 16, poz. 93 z późn. zm.) oraz przepisach ustawy z 14 lutego 1991r (t.j. Dz. U. 2019, poz. 540 z późn. zm. zw. dalej Prawo o notariacie).

Powódka wniosła o zasądzenie kwoty 36.733,34 zł należności głównej, 15.698,72 zł skapitalizowanych odsetek, 9037 zł kosztów procesu, 1350 zł kosztów zastępstwa w egzekucji, 3977,98 zł opłaty egzekucyjnej i 919,54 zł podatku VAT.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa podnosząc, iż brak jest przesłanek odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Zgodnie z przepisem art. 822 §1 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w § 1, będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia (§ 2). Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (§ 4).

Natomiast odpowiedzialność notariusza reguluje art. 49 Prawa o notariacie wskazując, że notariusz ponosi odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu czynności notarialnych na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym, z uwzględnieniem szczególnej staranności, do jakiej jest obowiązany przy dokonywaniu tych czynności.

W tym miejscu podkreślić należy, że w orzecznictwie ugruntowane jest, że notariusz ponosi deliktową odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu czynności (zob. wyrok SN z 9 V 2008r, III CSK 366/07, cyt. za LEX 424389 i powołane tam orzecznictwo). Tym samym stosować tu należy art. 415 kc, z którego wynika, że kto z winy swojej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Naprawienie szkody obejmuje zaś straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby szkody nie wyrządzono (art. 361 §2). Odpowiedzialność na podstawie powołanego wyżej przepisu art. 415 kc, warunkują zdarzenie, z którym system prawny wiąże odpowiedzialność na określonej zasadzie, oraz szkoda i związek przyczynowy między owym zdarzeniem a szkodą. Przy ustalaniu odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych znajdują zastosowanie przepisy ogólne dotyczące związku przyczynowego, szkody i sposobów jej naprawienia (art. 361 – 363 k.c.). Nie mniej istotną przesłanką jest wina sprawcy w doprowadzeniu (lub dopuszczeniu) do powstania w/w zdarzenia.

W niniejszej sprawie bezspornym było, że notariusz P. R., który sporządził akty notarialne ubezpieczony był w ramach obowiązkowego ubezpieczenia OC u strony pozwanej. Jednak strona pozwana podniosła, że brak jest przesłanek odpowiedzialności notariusza oraz podniosła zarzut przedawnienia.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zarzutu przedawnienia. Zgodnie z art. 442 kc roszczenie o naprawienie szkody wywołanej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie zobowiązanej do jej naprawienia, jednak termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Mając na uwadze powołany przepis stwierdzić należało, że skoro pozew został wniesiony 8 maja 2018 roku, zaś datą dowiedzenia się o szkodzie jest 3 września 2016 roku (data prawomocności wyroku zasądającego zwrot bonifikaty) to roszczenie powódki nie uległo przedawnieniu.

Ponadto strona pozwana podniosła, że notariusz nie ma obowiązku doradztwa czy analizowania ekonomicznej trafności transakcji, gdyż działalność notariusza nie polega na doradztwie prawnym. Jednak z art. 80 Prawa o notariacie stanowi, że przy dokonywaniu czynności notarialnych notariusz jest obowiązany czuwać nad należyтым zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron oraz innych osób, dla których czynność ta może powodować skutki prawne oraz jest obowiązany udzielać stronom niezbędnych wyjaśnień dotyczących dokonywanej czynności

notarialnej. Tym samym – pomimo, że rzeczywiście działalność notariusza nie polega na doradztwie prawnym, to z powołanego przepisu wynika, że ma obowiązek udzielanie niezbędnych wyjaśnień dotyczących dokonywanej czynności. Natomiast zakres tego doradztwa jest sporny w doktrynie i orzecznictwie, w szczególności co do skutków dokonywanych czynności. Podkreślił to także – w zakresie pouczeń co do skutków związanych obowiązkiem zwrotu bonifikaty - A. O. w Komentarzu do art. 80 ustawy Prawo o notariacie (cyt. za LEX) który wskazał, że „zanim sformułuje się oczekiwania wobec notariusza i jego obowiązków wyjaśniająco-doradczych przewidzianych w art. 80 §2 w zw. z art. 68 u.g.n. (...) trzeba mieć na uwadze, że „przepis art. 68 tej ustawy ulegał częstym zmianom, co było i jest źródłem wielu wątpliwości prawnych” (...). Wyjaśnieniem tych wątpliwości nie można obarczać notariusza.” Wskazać należy, że notariusz dochował staranności pouczenia i powódka wiedziała, że jest obowiązek zwrotu bonifikaty i są okoliczności powodujące jego wyłączenie. Jednak mając na uwadze powyższe nie można notariusza obciążać wyjaśnieniem powstałym na tle tego przepisu wątpliwości. Powódka nie zwróciła się bezpośrednio do podmiotu uprawnionego do żądania zwrotu bonifikaty celem wskazania, kiedy taki obowiązek powstanie.

Sam notariusz P. R. składając zeznania w czasie rozprawy w sprawie (...), w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty, a także w wyjaśnieniach pisemnych w trakcie postępowania likwidacyjnego prowadzonego przez stronę pozwaną wskazał, że wg jego wiedzy – opierając się na uchwale SN z 6 XI 2002 roku (III CZP 59/02) na chwilę sporządzona aktu notarialnego oczywistym było, że powódka nie będzie zobowiązana do zwrotu bonifikaty, gdyż taka jest wykładnia tego przepisu stosowana przez sądy, zaś sama Gmina po złożeniu w 2013 roku wyjaśnień przez notariusza nie żądała od powódki zwrotu bonifikaty, lecz uczyniła to dopiero w 16 stycznia 2016 roku, kiedy zmieniło się orzecznictwo sądów w tym zakresie.

Wszystkie przedstawione powyżej okoliczności nakazują uznać, że nie można przypisać notariuszowi winy.

W związku z powyższym na podstawie art. 49 ustawy o notariacie w zw. z art. 415 kc powództwo oddalono.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc, mając na uwadze trudną sytuację materialną powódki, która była powodem częściowego zwolnienia powódki od ponoszenia kosztów sądowych.